

болсон едрөөс” гэдгийг сураггүй алга болсонд тооцогдсоноос хойш, эсхил амь ирэгдэж болох аюултай нөхцөл байдалд алга болсноос хойш нэг жилийн турш амьд байгаа эсэх нь мэдэгдэхгүй байгаа иргэнийг сонирхогч этгээдийн хісэлтээр “нас барсан” гэж зарласан шііхийн шийдвэр Иргэний хэрэг шііхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 124 дігээр зійл Иргэний хэрэг шііхэд хянан шийдвэрлэх тухай 2002 оны хуулийн 120 дугаар зійл-ийн дагуу хічин тегелдер болсныг хэлнэ. Оршин суугаа газраасаа алга болсноос хойш 2 жилийн хугацаанд хаана байгаа нь мэдэгдэхгүй сураг чимээгүй болсон иргэнийг сонирхогч этгээдийн хісэлтээр “сураггүй алга болсонд тооцсон ” шііхийн шийдвэрийг энэ хэсэгт нэгэн адил хамааруулан ойлговол зохино. Дээрх індэслэлээр гэрлэлтийг дуусгавар болсонд тооцуулах ергедлөө сонирхогч этгээд Иргэний біртгэлийн тухай хуулийн 14 дігээр зійлд заасны дагуу оршин суугаа газрынхаа сум, дііргийн Засаг даргын Тамгын газарт гаргана.

8. Хуулийн 12.2 дахь хэсгийн “Эхнэр нь жирэмсэн буюу хііхэд нь нэг нас хірээгүй, эсхил хариуцагч хіндээр евчилсен тохиолдолд гэрлэлт цуцлахыг хориглоно.” гэсэн заалт нь гэрлэлт цуцлах іед еерийн эрхийг бірэн хамгаалж чадахгүй, эрїіл мэндийн болон санхїї, ахуй амьдралын хувьд зайлшгүй эхнэр буюу нехрийн тусламж дэмжлэг шаардлагатай байгаа гэрлэгчийн болон хііхдийн эрх ашгийг хамгаалсан заалт тул энэ хэсэгт заагдсан нехцөл байгаа тохиолдолд гэрлэлтийг цуцалж болохгүй. Тухайн тохиолдолд шііх Иргэний хэрэг шііхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 134 дігээр зійлийн 3 дахь хэсэгт зааснаар гэрлэлт гэрлэлт цуцлахыг татгалзсан шийдвэр гаргана. Иргэний хэрэг шііхэд хянан шийдвэрлэх тухай 2002 оны хуулийн 132 дугаар зійлийн дагуу нэхэмжлэлийг хэрэгсэхгүй болгоно. Гэрлэлт цуцлахыг хориглосон шалтгаан арилсаны дараа гэрлэлт цуцлуулах талаар шііхэд дахин нэхэмжлэл гаргаж болно. “Хариуцагч хіндээр евчилсен” гэдэг ойлголтонд гэрлэлт цуцлуулах тухай хэрэг хянан шийдвэрлэх іед хариуцагч хеделмерийн чадвараа алдах, эмнэлэгт хэвтэх, хэвтрийн дэглэм зайлшгүй сахих шаардлагатай байх, мэс засалд орох, эмчийн хяналтан доор тууштай эмчилгээ хийлгэх зэргээр шііхэд гэрлэлт цуцлах асуудлыг хэлэлцэхэд еерийн эрхийг хамгаалах боломж муутай байгаа іеийг эмнэлгийн байгууллагын тодорхойлолтыг індэслэж ойлгоно. Евчний хувьд эдгэршгүй, хугацаагүй тахир дутуугийн группд орсон хэдий ч гэрлэлт цуцлах іед евчин хіндэрсэн шатандаа биш ердийн явцтай байгаа нехцлийг іїнд хамааруулахгүй. Харин энэ тохиолдолд шііх Гэр білийн тухай хуулийн 36, 37 дугаар зійлїїдийн дагуу гэрлэгчдийн тэжээн тэтгїїлэх асуудлыг нэг мер шийдвэрлэж байвал зохино. Хіндээр евчилсен гэрлэгч нь хэзээ ч еерее гэрлэлтээ цуцлуулахыг шаардах эрхтэй болно.

9. Хуулийн 13.1 дэх хэсгийн Захиргааны журмаар гэрлэлтээ цуцлуулах тухай хісэлтээ “Иргэний гэр білийн біртгэлийн байгууллагад гаргана.”гэдэг нь Иргэний біртгэлийн тухай хуулийн 14.3 дахь хэсэгт зааснаар гэрлэгчид оршин суугаа газрынхаа сум, дііргийн Засаг даргын Тамгын газарт хісэлт хамтран гаргахыг хэлнэ.

10. Хуулийн 14.1 дэх хэсгийн “иргэний эрх зійн эрхийн бірэн чадамжгүй гэж тооцогдсон этгээд” гэдэгт Иргэний хуулийн 15 дугаар зійлийн Иргэний 2002 оны хуулийн 18 дугаар зійл дагуу сэтгэцийн евчний улмаас еерийн їїлдлийн учир холбогдлыг ойлгохгүй, еерийгее зев удирдаж чадахгүй болсны улмаас шііхийн шийдвэрээр эрхийн бірэн чадамжгүй гэж тооцогдож асран хамгаалалт тогтоолгосон этгээдийг хамааруулна.

11. Мөн зүйлийн 14.2 дах хэсгийн “шүүх шаардлагатай гэж үзвэл” гэдгийг тухайн хэрэг бүрийн, онцлогоос шалтгаалан гэрлэлтийг зайлшгүй цуцлах онцгой шалтгаан байхгүй, гэрлэгчдийг эвлэрүүлэх бололцоотой, тэдний болон хүүхдийн эрх ашгийн ийднээс гэрлэлтийг цуцлахгүй байх нь илүү ач холбогдолтой байх нөхцөлийг хэлнэ.

Гурван сар хиртэлх хугацаагаар тидгэлзүүлэхэд Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 74 дигээр зийлд Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай 2002 оны хуулийн 80 дугаар зийл зааснаар шүүх тогтоол, шүүгч захирамж гаргана.

“Гэрлэгчдийг эвлэрүүлэх бүү талын арга хэмжээ авна” гэдэгт гэрлэгч тус бүртэй ганцаарчлан уулзах, зөвлөлгөө өгөх, гэрлэлтийг цуцлуулах болсон шалтгаануудыг нарийвчлан судалж, ийдэслэлтэй эсхийг нь тайлбарлах, шаардлагатай тохиолдолд сэтгэл судлаач, сурган хиймийлэгчдийг татан оролцуулах зэрэг гэрлэгчдийг эвлэрүүлэхэд ач холбогдолтой бүүхий л ийл ажиллагааг хэлнэ. Мөн зүйлийн 14.3 дахь хэсгийн “шүүхийн шийдвэрт” гэснийг “шүүхийн тогтоол, шүүгчийн захирамжинд” гэж ойлговол зохино.

“Гэрлэгчид эвлэрэх боломжгүй бол шүүхийн шийдвэрт заасан хугацаа дуусмагц шүүх гэрлэлтийг цуцална” гэсэн заалтыг хэрэгжүүлэхдээ шүүх доорхи арга хэмжээг авна.

а/ Шүүх гэрлэгчдийг эвлэрүүлэх хугацаа өгч тидгэлзүүлсэн тохиолдолд энэ хугацааг дуустал хавтаст хэргийг архивт шилжүүлэхгүй байна.

б/ хугацаа дууссаны дараа зохигчид шүүхэд дахин хисэлт гаргасан эсэхээс ил хамааран шүүх санаачилгаараа хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг шинэчлэн явуулж:

- зохигчид эвлэрсэн бол Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 134 дигээр зийлийн 2 дугаар хэсгийн/Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай 2002 оны хуулийн 132.3 дугаар зийл/ дагуу шүүх эвлэрлийг баталсан тогтоол буюу шүүгч захирамж гарган хэргийг хэрэгсэхгүй болгож, шийдвэрийн дугаар авна;

- зохигчид эвлэрэх боломжгүй бол гэрлэлтийг цуцлах тухай шийдвэр гаргана;

- зохигчид эвлэрээгүй хэдий ч гэрлэлт цуцлах ноцтой шалтгаан ийдэслэл тогтоогдохгүй бол гэрлэлт цуцлахаас татгалзсан шийдвэр гаргана /зөвхөн Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай 1994 оны хуулийн дагуу/. Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг тидгэлзүүлэхэд шийдвэрийн нэгэн адил ийлчилдэг бус харин ердийн захирамж, тогтоол гардаг тул энэ эрхийн актаар хэргийг хааж орхидог буруу практикийг зогсоохыг шүүхийдэд анхааруулсугай;

в/ Гэрлэгчид эвлэрч, шүүхээс хэргийг хэрэгсэхгүй болгосон захирамж, тогтоол хичин тегелдер байхад гэрлэлт цуцлуулах тухай дахин нэхэмжлэл гарвал шинэ нэхэмжлэл гэж үзэж, шинээр хэрэг ийсгэн шийдвэрлэнэ. Хэргийг хэрэгсэхгүй болгосон хичин тегелдер эрхийн акт байгаа тул нэхэмжлэлийг хилээн авахаас татгалзах эсэх нь зөвхөн нэхэмжлэлийн ийдэслэл, шалтгаан, шаардлагаас хамаарна. Энэ хэсгийн “гэрлэгчид эвлэрэх боломжгүй” гэдэгт эхнэр, нөхрийн хэн нэг нь согтууруулах ундаа байнга хэрэглэдэг, гэр бүл, ир хүүхдийн амьдрал хиймийжилд муугаар нелеедэг, гэр бүлийн гишүүдийг хиндэтгэн үзэхгүй, хэрцгийн догшин авирладаг, бэлгийн харьцаа тохирдоггүй, ир хүүхэдтэй болоогүй, гэрлэгчид гэр бүлээ иргэлжлүүлэх санаачлагагүй, удаан хугацаагаар тусдаа амьдарсан зэргийг хамааруулж болно. Мөн зүйлийн 14.4 дэх хэсгийн “байнгын хичирхийлэл, дарамт” гэдэгт гэрлэгчдийн хэн аль нь нэгнийхээ болон гэр бүлийн гишүүдийн эрх чөлөөнд халдах, эрийл мэндийг сарниулах, бие махбодид гэмтэл учруулах, хардах, сэтгэл санааны хувьд тигшүүр, айдас төрийлэх зэргээр тайван орчинд амьдрах эрхийг байнга хязгаарласан нөхцөлийг хамааруулан ойлгоно. Мөн зүйлийн 14.5 дахь хэсэгт “гэрлэгчид хоорондоо тохиролцож болно” гэдгийг сайн дурын ийдсэн дээр хисэл зоригоо чөлөөтэй илэрхийлж чадсан, бусдын эрхийг хохироогоогүй тохиролцоо гэж

ойлгоно. Хэн нэгний дарамт шахалтаас болж еерт хохиролтойгоор хийсэн, эсвэл бага насны ба насанд хірээгй хийхдд болон гэр бїлийн хеделмерийн чадваргїй бусад гишїдийн эрх ашгийг хохироосон тохиролцоог шїх хїлээн авах боломжгїй юм. Мөн зїйлийн 14.6 дахь хэсэгт заасан хїхдийн асрамжийн асуудлыг шийдвэрлэхдээ “хїхдийн нас” буюу бага насны эсвэл насанд хїрээгй байдал, цэцэрлэгт хїмїжиж эсвэл сургуульд сурч байгаа зэргээс шалтгаалан тухайн насны хїхдийн онцлогийг шїх харгалзана.

а/ Шїх гэрлэгчдийг эвлэрїлэх хугацаа егч тїдгэлзїлсэн тохиолдолд энэ хугацааг дуустал хавтаст хэргийг архивт шилжїлэхгїй байна. Мөн “эцэг, эхийн халамж” буюу хїхдийн хїмїжил, эрїл мэндэд тавих анхаарал, “ахуйн нехцел, бололцоо” буюу хїхдийн есеж бойжих орчин, орон сууц, эд херенгийн байдал, “ес суртахууны байдал” буюу эцэг, эхийн еерсдийн хїмїжил, боловсрол, аливаа муу зуршилтай эсэх, хїхдийг болон гэр бїлийн бусад гишїдийг эд херенгийн болон сэтгэл санааны дарамтанд байлгадаг эсэх, эрх челеенд халдаж, эрїл мэндэд гэм хор учруулж байсан эсэхийг шїх анхаарч хїхдийн асрамжийг тогтооно.

Дээрх асуудлыг шийдвэрлэхэд шїх сурган хїмїжїлэгч, сэтгэл судлаач болон еер нарийн мэргэжлийн хїмїсийг татан оролцуулж, дїгнэлт гаргуулж болно.

Эдгээр байдлууд нь хїхдийн эцэг, эхийн хэнийх нь асрамжинд їлдээх, хэнээс нь тэтгэлэг гаргуулахыг шийдвэрлэхэд нелеелэх ба харин тэтгэлэгийг хуулинд заасан хэмжээнээс еереер тогтоох їндэслэл болохгїй юм. Энэ хэсэгт заасан хамтран емчлэх дундын эд херенгийг хуваах асуудлыг шїх шийдвэрлэхдээ гэрлэгчдийн хуваарьт болон дундаа хамтран емчлэх эд херенге, тїнээс гэр бїлийн гишїнд оногдох хэсгийг тодорхойлох Иргэний хуулийн 96-99 дїгээр зїйлийн зохицуулалтыг хэрэглэнэ /Иргэний 2002 оны хуулийн 125-133 дугаар зїйл/.

Гэрлэгчдийн дундаа хамтран емчлэх эд херенгийг хуваахдаа шїх хїхдийн болон хеделмерийн чадваргїй гэр бїлийн гишїдийн эрх ашгийг харгалзан їзнэ.

Мөн зїйлийн 14.7 дахь хэсэгт зааснаар “долоо ба тїнээс дээш насны хїхдийн саналыг авахдаа” сурган хїмїжїлэгч, эсвэл сэтгэл зїйчийг байлцуулан, тїний гаргаж буй санал нь жинхэнэ хїсэл зоригийнх нь илэрхийлэл байж чадаж байгаа эсэхийг анхаарвал зохино. Энэхїї саналыг шїх харгалзан їзэх ёстой боловч тэр нь хїхдийн асрамжийг тогтоох асуудлыг шийдвэрлэх цорын ганц їндэслэл болохгїй.

Мөн зїйлийн 14.8 дахь хэсгийн “дундын эд херенгее зїй бусаар ашигласан” гэдэгт гэрлэгчдийн хэн аль нь нэгнийхээ зевшеерелгїйгээр дундын емчлелийн эд херенгийг бусдад худалдсан, бэлэглэсэн, барьцаалсан гэх мэт, мөн санаатайгаар устгаж, гэмтээх зэргээр їгїй болгож, захиран зарцуулахыг ойлгоно. Дундын эд херенгед орох орлого, эд херенгее хамтран емчлэхгїй байх зорилгоор нэгэндээ мэдэгдэхгїйгээр еерийн болон бусдын нэр дээр эзэмшиж, ашигласан нехцелийг “нуусан” гэдэг ойлголтод хамруулна.

Мөн зїйлийн 14.9 дэх хэсгийн “гэрлэлтийг бїртгэсэн иргэний гэр бїлийн бїртгэлийн байгууллагад явуулна” гэдгийг Иргэний бїртгэлийн тухай хуулийн 14.2 дахь хэсэгт заасны дагуу гэрлэгчдийн оршин суугаа газрын, эсхїл гэрлэлтийг бїртгэсэн сум, дїїргийн Засаг даргын Тамгын газарт хїргїїлнэ гэж ойлгоно. Энэ хуулийн дагуу гэрлэлт цуцалсны бїртгэлийг гэрлэлтээ цуцлуулсан иргэд еерсдее ергедел гаргаж, шїхийн шийдвэр хїчин тегелдер болсноос хойш дээрх байгууллагаар хийлгїїлэх їїрэгтэй болно.

12. Хуулийн 15.2 дахь хэсэгт заасан “гэрлэлтийг сэргээх” тухай асуудал сураггїй алга болсонд тооцогдсон ба нас барсан гэж зарлагдаад сїїлд эргэж ирсэн хїний эхнэр буюу нехер еер хїнтэй гэрлээгїй тохиолдолд хамаарна. Сураггїй алга болсонд тооцсон ба нас

барсан гэж зарласан тухай шийхийн шийдвэр хичингй болсноор емнех гэрлэлтийг цуцалсан шийдвэр ба шинээр бйртгййлсэн гэрлэлт хичингйд тооцогдохгй.Тухайн хиний нехер буюу эхнэр шинэ гэрлэлтээ цуцлуулж, хуучин гэрлэлтээ сэргээх хйсэлтэй бол энэ зййлд заасан журам ййлчилнэ.

13.Хуулийн 16.1 дэх хэсгийн “гэр бйл болох зорилгогйгээр гэрлэлт бйртгййлсэн” гэдгийг элдэв тэтгэвэр авах, орон сууцны талбай эзэмших, гадаадад зорчих ба оршин суух зевшеерел авах зэргээр гэрлэгчдийн хэн аль нь гэрлэлтийн баталгааг эдлэх ёсгйй эрхийг эдлэх, эсхйл хйлээх ёстой ййргээс зайлсхийхийн тулд ашиглах зорилгоор гэрлэлтээ бйртгййлснийг ойлгоно. Мөн зййлийн 16.2 дахь хэсгийг 18 насанд хйрээгйй хэдий ч шийхийн шийдвэрээр эрхийн бйрэн чадамжтай гэж зарлагдсан иргэний гэрлэлтийг энэ хуулийн 9.1.2 дахь хэсэгт заасан йндэслэлээр хичин тегелдер бус гэж тооцохгйй гэж ойлговол зохино.

14.Хуулийн 17.2 дахь хэсгийн “гэрлэгчдийн эд херенгийн гэрээ” гэдгийг гэрлэгчид гэр бйл болохдоо хуваарьт болон дундаа хамтран емчлех эд херенгийн эзэмшил, ашиглалт, захиран зарцуулалтын талаар хоорондоо байгуулсан гэрээг хэлнэ. Гэрлэгчид эд херенгийн гэрээг Иргэний хуулийн холбогдох зохицуулалтын дагуу байгуулна./Иргэний хуулийн 1681 дйгээр зййл, Иргэний 2002 оны хуулийн 132-133 дугаар зййл/.

15.Хуулийн 22.1 дэх хэсгийн “иргэний гэр бйлийн бйртгэлийн байгууллага” гэдгийг Иргэний бйртгэлийн тухай хуулийн 12 дугаар зййлийн дагуу эцэг, эхийн оршин суугаа, эсхйл хййхдийн терсен сум, дййргийн Засаг даргын Тамгын газрын иргэний бйртгэл хариуцсан алба гэж ойлгоно.

16.Хуулийн 23.2 дахь хэсгийн “эцэг, эхийг тогтооход хариуцагч хййхдийн эцэг, эхтэй эр, эмийн харилцаатай байсныг нотлох баримт, эмнэлгийн шинжилгээ, бусад баримтыг йндэслэнэ” гэснийг шййх хэрэглэхдээ хййхдийн биологийн эцэг, эх нь хэн болохыг тогтоох ажиллагааг хийнэ гэдгийг анхаарах шаардлагатай юм.Хййхдийн эцэг, эх нь хамтын амьдралтай, цаашид гэр бйл болох зорилготой байсан эсэх нь эцэг, эхийг тогтооход зайлшгйй шаардлагатай нотлох баримт биш бегеэд эдгээр байдал нь хариуцагч хййхдийн эцэг, эхтэй эр, эмийн харьцаатай байсныг нотлох баримтуудын нэгэн хэсэг байж болно.

17.Хуулийн 24 дйгээр зййлийн “нэр” гэдэгт хййхдийн еерийн нэр “эцгийн буюу эхийн нэр” гэдэгт эцгийн буюу эхийн нэр харьяалахын тийн ялгалд, “овог” гэдэгт эцгийн буюу ясан терлийг баримталсан ба Засгийн газрын 1997 оны 1 дйгээр сарын 8-ны едрийн 17 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Ургийн бичиг хетлех” журмын дагуу тогтоосон овгийг хэлнэ. Жишээлбэл: Боржигон Дашдоржийн Нацагдорж, Хатгин Цэндийн Дамдинсйрэн. Хййхдэд нэр, овог егех, хййхэд, эцэг, эхийн нэр овогтой холбогдсон маргааныг шййх онцгой ажиллагааны журмаар хянан хэлэлцэж шийдвэрлэнэ.

18.Хуулийн 26.5 дахь хэсэгт заасан “эцэг, эх ййргээ хэрэгжййлэх журам”-ыг тогтоохдоо шййх эцэг, эхийн зйгээс хййхдийн асран хамгаалалт, хймййжилд тавих анхаарал, боломж, хйсэлт зэргийг харгалзан эцэг, эх тус бйрт ногдох ййргййдийг нэг бйрчлэн тодорхой зааж болно. Энэ нь зевхен хййхдийн тэтгэлэгийг тогтоосноор хязгаарлагдахгйй. Тухайлбал, хййхдийг сургууль, цэцэрлэгт хйргэж егех, авах, гэрийн даалгаврыг хййлгэх, хувцас авах, амралт

челеег цагийг өнгөрүүлэх, эмчилгээ, сургалт, амралтын зардлыг хариуцах, секц, дугуйланд хичээллүүлэх гэх мэт маргаан тус бүрийн онцлогоос шалтгаалан дээрх иргэдийг шийх хуваарилан журамлаж болно.

19.Мөн зүйлийн 26.6 дахь хэсгийн “хилээсэн иргээ хэрэгжүүлэхэд нь саад учруулахыг хориглоно” гэдгийг мөн эцэг, эхийн хийхдээ хийжүүлэхэд эдлэх хэн алины тэгш эрхийг хязгаарлаж болохгүй гэж ойлговол зохино.

20.Хуулийн 27, 29, 30, 32 дугаар зүйлүүдэд заасан эцэг, эх байх эрхийг хязгаарлах, хязгаарласныг хичингүй болгох, хасах, сэргээх асуудлыг шийх онцгой ажиллагааны журмаар хянан хэлэлцэнэ.

21.Хуулийн 28.5 дахь хэсэгт зааснаар хийхдийг хийхэд асран хийжүүлэх байгуулагад шилжүүлсэнтэй холбогдон гарсан хохирлыг шийх Иргэний хуулийн гэм хор учруулснаас тусгах иргэний харилцааны зохицуулалтыг баримталж шийдвэрлэнэ.

22.Хуулийн 38.7 дахь хэсэгт зааснаар тэтгэлэгийн хэмжээг багасгахдаа тэтгэлэг авагч уг хийсэлтийг зөвшөөрсөн эсэхийг харгалзахгүйгээр хоёр талын амьдралын бололцоо болон тэтгэлэг авагчаас бага орлоготой, тийнчлэн хууль ёсоор асрамжлах хийний тоо нэмэгдсэн зэргийг нотлохдоо баг, хорооны болон цалин, тэтгэврийн тодорхойлолтууд, мөн бусад бичгийн нотолгоонуудыг үндэслэх бөгөөд, харин хөдөлмөрийн чадвараа алдсныг эмнэлэг, хөдөлмөрийн магадлах товчооны дүгнэлтийг баримтлана.Гэвч энэ үндэслэлээр тэтгэлэг төлөгчийг хийхдийн тэтгэлэгээс бүрэн чөлөөлж болохгүйг тайлбарласугай.

23.Хуулийн 40.1.1, 40.1.2-т заасан “амьжиргааны доод түвшингийн 50 хувь буюу амьжиргааны доод түвшингийн хэмжээ” гэдгийг шийхээс зөвхөн нэг хийхдэд олгох тэтгэлэгийн хэмжээ гэж ойлговол зохихыг тайлбарласугай.Харин хуулийн 40.2 дахь хэсэгт заасан “цалин хөлс, тийнтэй адилтгах орлогын 50 хувиас хэтэрч болохгүй” гэснийг шийхээс тэтгэлэг тогтоох хэмжээнд хамааралгүй, шийхийн шийдвэр биелүүлэх байгууллага болон ажил олгогч тэтгэгчийн цалин хөлс тийнтэй адилтгах орлогоос шилжүүлэхдээ баримтлах заалт болохыг заасугай.Тийнчлэн хуулийн 40.2 дахь хэсэгт заасан “цалин хөлс тийнтэй адилтгах орлогын 50 хувиас хэтэрч болохгүй” гэдгийг энэ хуулийн 40.1.1, 40.1.2-т зааснаар тогтоосон хийхдийн тэтгэлэгийн хэмжээ нь тэтгэгчийн цалин хөлсний 50 хувиас хэтэрч болохгүй гэж ойлгох бөгөөд энэ тухай Шийхийн шийдвэр биелүүлэх байгууллага болон ажил олгогчид ирээг болгосон заалтыг шийхийн шийдвэртээ оруулж байх нь зийтэй. Хуулийн 40.1.2-т заасан “хөдөлмөрийн чадваргүй хийхдэд” гэдэгт насанд хирсэн боловч хөдөлмөрийн чадваргүй гэдгийг тогтоосон эмнэлэг, хөдөлмөрийн магадлах товчооны дүгнэлтийг шийх үндэслэвэл зохино. Дээрх зүйлүүдэд заасан “бүс нутаг” гэдгийг шийхийн шийдвэрт тухайн “тэтгэлэг авагч хийхдийн оршин суугаа газрын бүс нутгийн” гэдгээр ерөнхийлөн бичих бөгөөд, мөн тэтгэлэгийн хэмжээг мөнгөн дүнгээр бус харин амьжиргааны доод түвшингийн хувиар бичиж байвал зохино.

24.Тэтгэлэг төлөгч, тэтгэлэг авагч нарын хооронд тэжээн тэтгэх гэрээ байгуулаагүй боловч шийх хуралдааны бэлтгэл шатанд болон хуралдааны үед энэ хуулийн 41 дүгээр зүйлд зааснаар тэтгэлэгийг мөнгөн болон эд хөрөнгөөр мөн тодорхой хугацаагаар авахаар тохирч болно. Ингэхдээ тодорхой хугацаанд төлөх мөнгөний болон эд хөрөнгийн

хэмжээг шүүхийн шийдвэрт тодорхой зааж, телбер телегч, авагч нар тэтгэлэгийн хэлбэр, хугацааг хоорондоо тохиролцоогүй тохиолдолд ялангуяа тэтгэлэгийг эд херенгеер тогтооход шүүх тэдгээрийн амьдралын бололцоо, херенгийн байдал, эрхэлж байгаа ажил зэргийг харгалзан тогтоох бөгөөд нийт тэтгэлэгийн хэмжээ хуульд заасан хэмжээнээс хэтрэхгүй болохыг заасугай. Энэ хууль хичин тегелдер болохоос өмнө шүүхээс тогтоосон хүүхдийн тэтгэлэгийн хэмжээг ихэсгэх, багасгах тухай нэхэмжлэлийг шүүх хилээн авч, дараахь байдлаар шийдвэрлэвэл зохино: а/ шүүхийн нэг шийдвэрээр хэд хэдэн тэжээн тэтгүүлэгчид тэтгэлэг тогтоосон буюу шүүхийн хэд хэдэн шийдвэрээр тэтгэгч хэд хэдэн тэтгүүлэгчид тэтгэлэг телех явцад тэтгүүлэгч нас барсан, бусдад ирчлэгдсэн, насанд хирсэн зэрэг шалтгаанаар тэтгэлэгийг хасах тохиолдолд 1973 оны Гэр бүлийн хуулийн зохих зүйл, заалтуудыг баримтлан шийдвэрлэвэл зохино; б/ өмнө ийлчилж байсан /1973 оны/ хуулийн 61 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсэгт зааснаар шүүх тэтгэлэгийг биет тегрегеер тогтоосон нь хүүхдийн хоол хинс, асаргаанд илтэд хирэлцэхгүй буюу амьжиргааны доод тившингээс хэт бага байгаа тухай тэтгэлэг авагчийн гомдлыг шүүх шинээр гаргасан нэхэмжлэл гэж иээн, энэ хуулийн 40 дүгээр зүйлд заасан журмаар шийдвэрлэнэ; в/ өмнө ийлчилж байсан хуулиар хүүхдийн тэтгэвэр тогтоосон шүүхийн шийдвэр хичин тегелдер байгаа бусад нехцелд энэхүү хуулиар хүүхдийн тэтгэлэгийг шинэчлэн тогтоолгохыг хирсэн тэтгэвэр авагчийн нэхэмжлэлийг /хууль буцаан хэрэглэхгүй тухай зарчмыг индэслэн/ шүүх Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 63 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 6-д зааснаар нэхэмжлэлийг хилээн авахаас татгалзана.

25.Хуулийн 45.1 дэх хэсэгт зааснаар тэтгэлэг телегч, авагч нар тэжээн тэтгэх тухай гэрээг хийх бөгөөд энэ талаар хуульд заасан журам зерчигдсэн тохиолдолд шүүх Иргэний хуулийн гуравдугаар бйлэгт зааснаар хэлцлийг хичин тегелдер бусад тооцон, тэдний хэн нэгний хирсэлтээр ердийн журмаар тэтгэлэг тогтоож болохыг заасугай.

26.Хуулийн 48.1 дэх хэсэгт заасан “тэжээн тэтгүүлэгчид” гэдэгт энэ хуулийн 40, 44 дүгээр зүйлүүдийн хирээнд багтсан тэтгэлэг авагч этгээдүүдийг хамааруулна. Харин энэ зүйлийн “Онцгой нехцел байдал тохиолдсон” гэдэгт тэжээн тэтгүүлэгч нь Хүүхдийн эрхийг хамгаалах тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан хинд нехцелд байгаа болон хүүхдийн болон насанд хирэгсдийн асрах байгууллага, мөн халамжийн газруудын асрамжинд байгаа, тийнчлэн нэн ядуу эсхил ерхийн нэг хинд оногдох орлого нь тухайн бийс нутагт тогтоогдсон амьжиргааны доод тившингээс бага байгаа зэрэг бусдын санхүүгийн дэмжлэг зайлшгүй хэрэгтэй байгаа байдлыг ойлговол зохино.